

STRAIPSNIŲ
PUBLIKACIJĄ PARĖMĖ

Aleksandra PILIUCH

POKALBIS SU DAILININKE CAROLINE DANTHENY

Caroline DANTHENY gimė Reims, gyveno ir dirbo Paryžiuje, kur nuo 2009 metų pradėjo dalyvauti kolektyvinėse ir personalinėse parodose bei atidarė savo studiją. Nuo 2013 metų kuria kūrinių ciklus – iš pradžių keliaudama po Indiją, vėliau gyvendama Sicilijoje. 2020 metų vasarį įsikūrė Venecijoje.

Caroline kūryba instinktyvi, impulsyvi, nervinga, atsisakanti bet kokių intencijų. Paveikslas gimsta iš gesto, iš spontaniškai pasirinktos spalvos ir galiausiai atveria paslaptį, neatskleistą net pačiai dailininkei. Kūno judesiui darant tokią didelę įtaką tapybai, svarbus tampa ne tik meno kūrinio turinys, bet ir tai, kaip tas kūrinys perteikia dailininkės būseną.

Caroline pabrėžia: „Mano tapyba neturi teorijos, koncepcijos. Būtina pamiršti tai, ko išmokome, ir išsivaduoti iš prisiminimų; tik tokiu būdu įmanoma įžvelgti erdvėje ir drobėje naują perspektyvą.“

Menotyrininkė Aleksandra PILIUCH kalbasi su Caroline jos studijoje Venecijoje apie kūrybinę praeitį, neįprastą dabartį ir galbūt gąsdinančią ateitį.

Ciao Caroline, pradėčiau taip: visą sąmoningą gyvenimą norėjau gyventi Paryžiuje, bet jau dešimt metų esu Italijoje. Papasakok savo istoriją: kada atsidūrei Venecijoje ir ar šis sprendimas buvo spontaniškas?

Į Veneciją persikėliau šių metų vasarį tapyti *Palazzo Morosini*. Neturėjau konkretaus tikslo ar projekto – buvo svarbu kurti, atrasti, eksperimentuoti ir prisitaikyti prie aplinkybių, tuo pat metu liekanti nuošaly ir tiesiog tapant... Ir atsitiko neįsivaizduojamas dalykas – aš atsidūriau apleistoje ir izoliuotoje Venecijoje, nukentėjusioje nuo viruso ir nuo šiol priklausančioje tik venecijiečiams ir marių paukščiams. Vėliau ir kitos šalys buvo uždarytos viena po kitos. Atrodo, kad pasaulis mažėja, slysta mums iš po kojų, viskas byra – mūsų pjedestalas, pamatai, tikrumas. Nusprendžiau nejudėti ir pasilikti. Be to, ir norėdama negalėjau to padaryti. Veneciją ir šiandien vis dar gaubia tyła, ir aš pamažu tampu panaši į ją, užsidarau ir, kai ji šiek tiek kvėpuoja, kvėpuoju kartu su ja.

Ar jau susiklostė tam tikra rutina gyvenant čia? Žinoma, šis žodis visai netinka Venecijai...

Tapau nedaug. Pastebiu, kad niekada netapau pakankamai. Kartais rytais įsitaitsu *Convento di San Francesco della Vigna* ir piešiu. Skambant varpams, einu palei *calle, campo, campiello*, tyliai užeinu į kelias atviras bažnyčias. Per mažus tiltelius nuo ryto iki vakaro vaikštau vėl ir vėl, atsisėdu ant laiptelių, nusileidžiančių į kanalus, ir stengiuosi apie nieką negalvoti, ieškoti, matyti ir kartais, tarsi pateisindama savo buvimą čia, šiek tiek filmuoti ir užsirašau.

Grįžkime į praeitį. Nuo ko prasidėjo tavo meninis kelias?

Vaikystėje, o vėliau ir paauglystėje piešti nemėgau, bet daug tapiau iki pat paskutinių studijų metų. Aliejumi mėgau atkurti žymius italų ir prancūzų tapybos šedevrus. Būdama

AN INTERVIEW WITH THE ARTIST CAROLINE DANTHENY

Caroline DANTHENY was born in Reims in France, and later lived and worked in Paris, where she started exhibiting in collective and solo exhibitions in 2009, and opened her own studio. Since 2013, he has created cycles of works: first travelling to India, and later living in Sicily. In February 2020, she settled in Venice. Caroline's work is instinctive, impulsive, and nervous, renouncing any intentions. Her painting is born of a gesture, from a spontaneously chosen colour, and ultimately reveals a mystery that has not even been revealed to the artist herself. In this way, when the body merges with painting, an essential step is not only the clarification of the work of art, but also the expression of the state of being.

Caroline stresses: 'My painting has no theory, no concept. We have to forget what we have learned, and free ourselves from memories. Only in this way it is possible to see a new perspective in space and on canvas.' The art critic Aleksandra PILIUCH talks to Caroline in her studio in Venice about her creative past, her unusual present, and her maybe frightening future.

25-erių susidomėjau mada ir pradėjau kurti savo *prêt-à-porter* prekės ženklą moterims. Nuo dešimtojo dešimtmečio vidurio jau kūriau unikalios kostiumus reklamai, kinui ir renginiams, bet visa tai ilga ir sena istorija... Kažkur viduje labai gailėjau-si atsisakiusi tapybos, prie jos grįžau tik būdama 40 metų dėl vieno draugo atkaklumo ir palaikymo. Įgavau tarsi antrą gyvenimą, naują kvėpavimą. Nuširdžiai tikiu, kad užaugę mes įgyvendiname savo vaikystės svajones ir kad šis potraukis, šis nesąmoningas ir nevaldomas troškimas, kuris tampa akivaizdus dar mūsų jaunystėje, yra dovana ir (arba) trokštama karma. Instinktyviai einu šiuo keliu, lydimas tapybos: penkerius metus praleidau Čenajuje šalia meistro Jeano-François Lesage'o² ir „Vastrakalos“ siuvėjų, paskui 2019 metų žiemą praleidau tapydama *Tonnara di Scopello* Sicilijoje ir šiais 2020 metais beveik neišvykdavau iš Venecijos. Palikdama savo Paryžiaus studiją tapau keliaujančia menininke, neturinčia užprogramuotų krypties.

Taigi tu esi labiau keliautoja nei turistė. Turistas visada žino, iš kurio taško į kurį vyksta ir kada teks grįžti namo, o keliautojas yra tarsi nomadas.

Būtent, tas pats ir tapyboje. Svarbiausia pradėti. Niekada nežinau, į ką pavirs kitas mano paveikslas. Pastariesiems mano darbo metams apibūdinti labiausiai tinka frazė „*Quelque chose t'arrive, quelque chose t'emporte*“ („Kažkas tau nutinka, kažkas tave nuneša“), kurią ištarė Gilles'is Deleuze'as per vieną iš savo paskaitų Vensene apie „*Anti-Oidipą*“. Klausydamasi šios paskaitos jaučiausi būdama gyvu pavyzdžiu.

Vis dėlto kodėl būtent tapyba?

Nežinau, ar mes renkamės tam tikrą meninės išraiškos formą, ar ji renkasi mus. Mano atveju tapyba pasirinko mane, dar besimokančią mokykloje, kai lankydama Luvre pakėliau

akis į pasirinktą paveikslą – Leonardo da Vinci „Švč. Mergele Mariją su Kūdikiu Jėzumi ir šv. Oną“. Tikėjau ir vis dar tikiu, kad tapytojai yra Dievo ar dievų išrinktieji, gavę leidimą jiems atstovauti, dėl to tik tapytojams buvo leidžiama juos atvaizduoti. Galbūt ir ta aukso spalva, dažnai besikartojanti mano paveiksluose, nėra atsitiktinė. Visgi šiandien viskas kardinaliai pasikeitė...

Turi omenyje, kad gyvename tarsi virtualioje realybėje? Ir kad mus supa tai, ką filosofas Pietro Montani apibrėžia kaip „referencinį abejingumą“³ – vieną iš daugelio naujųjų technologijų padarinių?

Būtent tai. Susiduriame su pasauliu, kuriame mus užplūsta milijardai vaizdų, daugybė informacijos – tikros ar melagingos, transformuotos ar iškreiptos, per daug interpretuotos, kur viskas turi turėti prasmę, – ir tada mes prarandame gebėjimą pajusti, pamirštame tai, kas „nesuvokiama“, arba tai, „kas yra už mūsų“. Sąmonė ir protas lydi mus visur, be jų mes tarsi apankame, todėl grynas emocijas laikau mūsų gyvenimo ir tapybos esme, tuo, prie ko šiandien beveik neįmanoma priartėti.

Turbūt dėl to vis daugiau menininkų atsigręžia į šalis, kur technologijų plėtra netapo tokia masiška ir kur vis dar išlieka vietos gamtai ir dvasingumui. Kaip gimė tavo aistra Indijai ir vėliau, 2018 metais, surengta paroda „Painting India“?

Pirmoji mano kelionė į Indiją įvyko daugiau nei prieš 20 metų. Pirmą kartą išvykau viena į Himalajus. Daugelį metų Indija buvo mano beveik kasmetinė kelionių kryptis, todėl, kai išgirdau, kad Jeanas-François Lesage'as įkūrė kelias ateljė Čenajaus mieste, labai apsidžiaugiau. Kai atvykau į Indiją, iškart pasijutau kaip namie, bet tą patį galėčiau pasakyti ir apie Siciliją. Per pastaruosius penkerius metus kasmet 4–6 mėnesiams persikeldavau į Čenajų. Veždavau apie 100 kg medžiagų tapybai ir kaskart iš naujo per dvi savaites įrengdavau studiją. Organizuodama parodą „Painting India“⁴ turėjau įrengti savo studijas trijose skirtingose vietose aplink Čenajų. Tai buvo džiugi avantiūra, mėnesius gyvenant Tamil Nadu, dalijantis kasdieniu gyvenimu su vietiniais siuvėjais ir meistrų Lesage'u. Paroda „Painting India“ 2018 metais Lalit Kalos akademijoje Čenajaus mieste buvo Indijos ir Prancūzijos partnerystės programos „Bonjour India“ dalis. Su Lesage'u troškome, jog paroda Čenajuje būtų surengta Indijos valstybinėje institucijoje, kad parodoje galėtų dalyvauti ne tik siuvinėtojų komanda, bet ir komandos narių šeimos.

Sujungdama tapybą ir siuvinėjimą pasikloviau savo intucija, nors tai buvo didelis iššūkis, nes neturėjau išankstinės idėjos, ką siuvinėsiu ir ką tapsiu. Aš tiesiog atvykau į Čenajų su savo teptukais, dažais ir liline drobe. Turėjau atrasti sąsajas tarp paveikslo ir siuvinėjimo, tarp didelio (mano plataus gesto teptuku) ir mažo (siuvinėjimo dygsnio), tarp intuityvaus darbo ir įmantraus kūrinio, tarp meistriško ir mano šiuurškiaus, instinktyvaus gesto. Įtakos turėjo ir darbo trukmės skirtumas, nes tapyba didelėje erdvėje kartais gali užtrukti vos kelias minutes, o siuvinėjimas gali siekti 1 700 valandų (triptikui „Le dernier royaume“ sukurti prireikė 1 700 valandų siuvinėjimo – 2 mėnesius dirbo 6–7 siuvinėtojai). Visa tai suteikia daugiasluoksnią vizualinę patirtį, kaip ir dviejų kultūrų, Rytų ir Vakarų, susijungimas. Indija turi gilų kultūrinį ryšį su miniatiūromis, tiksliais

Caroline Dantheny Venecijoje. Nuotraukos © D. R.

kūriniais. Vakarų šalyse mes mėgstame apsvaistinti visa tai iš tolo, mums patinka privatumas. Išsiuvinėtas paveikslas sukuria dvilypį efektą: pavyzdžiui, kūrinys „Erumpu“ iš toliau galite pamatyti visą paveikslą, tačiau artėdami pamatysite išsiuvinėtas skruzdžių armijas, kurios „piktai bėga kandžioti dažais nutaptos žemės“⁵, cituojant menotyrininkę Victorią Konetzkį.

Grįžkime į Veneciją, o tiksliau – į realybę, kurioje atsidūrėme šiandien. Epidemijų, pvz., viduramžių maras arba 1918 metų ispaniškas gripas, žmonijos istorijoje pasitaikė ne kartą. Ar koronavirusas yra panašus streso testas mums?

Manau, kad taip. Reikia tiesiog įjungti televizorių, kad pajustum šį nerimą, o reportažai tik pakursto. Labiausiai mane nustebino vadinamoji COVID krizė, nes, nepaisant sukaupėtų žinių apie įvairias praeities epidemijas, niekas nepasikeitė. Kiekviena civilizacija, pasitelkusi naujausius technologinius laimėjimus, mano, kad yra apsaugota nuo katastrofų, ir nurašo jas praeičiai. Tarsi neišmokys pamokų istorija kartojasi, ir aš nematau didelio skirtumo tarp Poveljos salos, XVI amžiaus Venecijos maro aukų kapinių, ir šiandieninių masinių Niujorko kapų. Prancūzijoje paskelbta komendanto valanda – jau pats šis žodis tiesiogiai primena karo metus... Manau, šios traumos psichologinį poveikį dar negreitai gebėsime išmatuoti.

Kaip manai, ar menininkai į susiklosčiusią situaciją reaguoja ypač jautriai?

Jeigu kalbėtume apie didžiulį menininkų jautrumą, man tai atrodo labai romantiškas vaizdinys, palikęs pėdsaką XIX amžiuje. Aš galiu kalbėti tik apie save. Šiuolaikinis menininkas neturi pasirinkimo, jis priklauso savo laikui. Meninis diskursas tapo politiškesnis ir įsitraukė į kovą, daugiausia orientuotą į ekologiją, o institucijos investuoja į tokio tipo sumanymus, kai tik analizuojama tema tampa aktuali... Kurdamas kūrinių ciklus Sicilijoje ir Venecijoje, siekiau atvaizduoti vandenį, gamtos stichijas, bandžiau išryškinti jų grožį. Mėgstu cituoti Dostojevskį: „Grožis išgelbės pasaulį“, ir aš visiškai su juo sutinku.

Caroline DANTHENY. Erumpu. 2017. 198 x 153 cm. Tapyba: pigmentai ir akrilas; siuvinėjimas: pusbrangiai akmenys (juodas oniksas, granatas), stiklo karoliukai ir zari.
Nuotraukos © C. Dantheny

Vis dėlto man atrodo, kad, nepaisant epidemijų ar kitų kataklizmy, menininkas visada gyvena tam tikroje savanoriškoje izoliacijoje, kurioje tarp jo ir jo kūrybos lieka mažai vietos pašaliniam...

Kai kurie menininkai sąžiningai kiekvieną dieną eina į savo dirbtuves, nustatydami darbo rutiną. Mes visi turime skirtingus darbo būdus ir ritmus, ir nė vienas nėra geresnis ar blogesnis už kitą. Į savo studiją įsileidžiu tik keletą žmonių, niekas nemato manęs tapančios. Tapybos aktas yra beveik šventas veiksmas ir reaguoja į impulsą. Taigi, kaip tu sakai, tarp manęs ir drobės nieko nėra. Tapyba yra *affaire* tarp manęs ir manęs.

„Tai ne tiek kankina, kiek gąsdina, o vaizduotė mums suteikia daugiau kančių nei realybė“, – sakė stoikas Seneka. Nemažai mokslininkų teigia, kad labiausiai mes esame atsakingi už galimą katastrofą – išleidome virusus iš mėgintuvėlių, sušildėme planetą, ledynai tirpsta, vandenynai plečiasi, tirpstant amžinajam įšalui pažadinamos miegančios bakterijos ir virusai, žūsta gamta. Apokaliptinis vaizdinys?

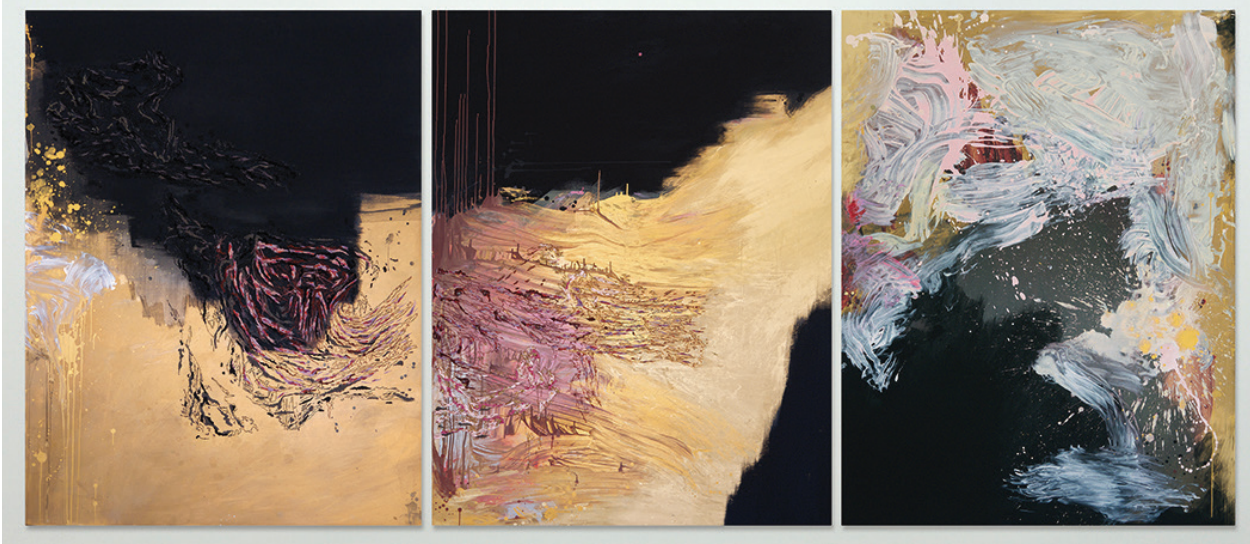
Ar tai Dievo ranka? Ar tai prakeiksmas? Taip, šis vaizdinys yra apokaliptinis. Mes esame savo civilizacijos lūžio taške. Turime išmokti mylėti šią žemę, gerbti gyvūnus ir augalus. Skamba banaliai, bet man atrodo, kad tai akivaizdus ir vienintelis mūsų šansas. Privalome vėl susigyventi su visa mūsų žeme.

Žinai, prieš kelias dienas užsukau į Peggy Guggenheim muziejų, tai buvo pirmoji mano kultūrinė išeiga po izoliacijos. Muziejus griežtai laikosi taisyklių – į kiekvieną salę leidžiami tik keturi žmonės, kitiems tenka laukti už durų, kartais net pusvalandį. Tokiomis sąlygomis įsigilinti į meno kūrinius tampa beveik neįmanoma, ir aš mačiau žmonių, kurie tiesiog išejo...

Aš, priešingai, kelis kartus lankiausi Akademijos galerijoje Venecijoje, taip pat Uffizi galerijoje Florencijoje ir būdavau beveik vienintelė lankytoja. Prisipažinsiu, kad jaučiausi laiminga, turėdama galimybę kontemplanuoti. Neįsivaizduoju ateities su galiojančiais apribojimais. Tikiuosi, kad šis virusas susilpnės ir išnyks. Suprantu tavo nusivylimą, nes nuoširdžiai domiesi menu. Mane labiau liūdina greiti apsilankymai, kai trys ketvirtadaliai lankytojų sustoja daugiausiai kelioms sekundėms prie kūrinio pasidaryti asmenukės (laimei, yra dar ketvirtadalis!). Jiems labiau rūpi užfiksuoti vaizdą, kuris paliudytų jų įamžinimą („tai aš“, „aš čia“), o ne stebėti ir įsigilinti į tai, ką mato. Taigi, kaip išspręsti šią problemą? Kaip atsimerkti? Mokykloje mokydami literatūros skaitome knygas, bet mokydami meno istorijos nesimokome žiūrėjimo į paveikslus. Kai kurios parodos dabar tampa „atrakcijomis“, kuriose patraukli scenografija ir daugialypės interaktyvios terpės rengiamos publikai, temėgančiai sensacijas. Bet tikiu, kad visada atsiras auditorija, jautri grožiui ir tapybai.

Karantino metu sukūrei videofilmą „Venezia silenziosa“⁶, kuriame įamžinai miestą koronaviruso piko metu. Palikai tik „beveik pirmųjų garsus“ – vandens tekėjimą, kirų klyksmus, varpų skambesį. Žiūrint tavo videofilmą susidaro įspūdis, kad sukuriamas tam tikras „laiko kristalas“ (terminas pasiskolintas iš Deleuze'o), t. y. vaizdas, kuriame praeitis (tai galėtų būti atmintyje išskylančios žymės paveikslai ar kino filmai viduramžių epidemijų tema, o gal ir turistų užplūstos Venecijos vaizdiniai) koegzistuoja su traumine dabartimi. Iš kitos pusės, nereprezentavimo dimensija tarsi liudija negalimybę mąstyti tikrovę ir atsisakymą bet kokios fikcijos, ir tai tik paaštrina jau ir taip siurrealistinę situaciją. Kaip kilo šio videofilmo idėja?

Esu labai pamaloninta šių paralelių. Šio trumpametražio filmo idėja man kilo kaip tiesioginei įvykių liudininkei. Aš gan greitai sužinojau apie nepaprastą ir beveik siurrealistinę epideminę situaciją, juolab kad Italija tapo epidemijos vartais į Europą. Tuo metu buvau viename gražiausių pasaulio miestų, kuris, be abejo, yra ir viso pasaulio turistų vienu mylimiausių ir lankomiausių miestų. Taigi, buvau Venecijoje. Tapau viso to liudininke, todėl neturėjau kitos išeities, kaip tai nufilmuoti. Aš taip pat greitai supratau, kad esu panardinta į Istoriją iš didžiosios raidės. Man patinka filmuoti. Nenorėjau pateikti jokio požiūrio, norėjau išlikti „neutrali“. Siekiau tiesiog perteikti aplinką ir tai, kas joje vyksta, atsisakydama bet kokios muzikos, interviu ar kitokio tyčinio veiksmo. Tiesiog norėjau perteikti buvimą čia ir dabar. Akivaizdu, kad galvojau apie marą, kuris XVI amžiuje ištiko Veneciją, ir, žinoma, apie paskutinę Tiziano drobę. Įsivaizdavau tų laikų higienos trūkumą, antisanitarines gatves, pūvančių kūnų kvapą. Akivaizdžiai mačiau purvinas miesto gatves ir varganus ligonius, kurie buvo izoliuoti kaip pragaro kankiniai saloje, apsuptoje lagūnos... Bet galbūt norėjau pamatyti ir tai, kad miesto grožis ir vėl priklauso

Caroline DANTHENY. Le dernier royaume. 2017. 198 x 459 cm. Triptikas (3 dalys, 198 x 153 cm). Tapyba: pigmentai ir akrilas; siuvinėjimas: stiklo kubilai, metaliniai ir viskoziniai siūlai, nakshi, pusbrangiai akmenys (granatas, auksinis topazas, mažasis rocaile, tulsi ir medžio karoliukai, stiklo karoliukai ir zari). Nuotraukos © C. Danthény & © F. Choisel

gamtai, Venecija susijungia su gamta ir vėl kvėpuoja. Vienintelis dalykas, kuris šiuo atveju mus visus vienija, yra varpai, skambantys kiekvieną dieną tuo pačiu metu. Tikiu, kad niekada nepamiršiu varpų skambesio, ir įsivaizduoju, kad šie garsai atkartoja kiekvienuose namuose šnabždėtas maldas, skirtas mūsų ateičiai ir žmonijai.

Kokių meninių planų turi?

Bandau atsisakyti planų. Planavimas būdingas mums visiems, tačiau šiandien galime planuoti tik kelias artėjančias dienas, daugiausia savaitę. Kita vertus, verta pabandyti ką nors sukurti. Planuoju dar keletą mėnesių pasilikti Venecijoje ir tęsti savo tapybos darbus, išmokyti geriau kalbėti itališkai ir 2021 metais surengti parodą, sujungdama savo darbus, sukurtus Italijoje, – „Viaggio in Sicilia“, „Paesaggi di Venezia“, – ir šiuo metu ruošiamą knygą. Kiti projektai yra tiriami arba laukiami, o šiuo metu norėčiau sutelkti dėmesį į tai, kas šiandien priklauso tik nuo mano pačios energijos: į tapybą.

Ir pabaigoje – ką turi Paryžius, ko neturi Venecija? Ko tau labiausiai trūksta būnant čia?

Paryžius yra didmiestis, taip pat didelė ir centralizuota Prancūzijos kūrybinės energijos dalis. O Venecija yra miestas iš kito laiko, įsikūręs marių viduryje, atsiribojęs nuo laiko ir tarsi nuo viso pasaulio. Gyvenimas Venecijoje yra tarsi gyvenimas saloje (Prancūzijoje dalį metų gyvenu saloje Atlanto vandenynė). Kiekvienas akmuo Venecijoje, kaip ir Paryžiuje, turi savo istoriją, ir grožis yra visur. Atsidūręs tiek ant Akademijos tilto Venecijoje, tiek prie *École des Beaux-Arts* Paryžiuje, esi pribloškiamas kažko didingo. Paryžiuje jaučiu įtampą, o praeivių veiduose nusivylimą, nepasitikėjimą, kartais baimę ir liūdesį. Pasaulis, užuot atsidaręs, užsidaro. Ilgiuosi savo artimųjų, bet kol kas man netrūksta Paryžiaus.

Aleksandra PILIUCH

¹ „Tylioji Venecija“ (it.). Taip vadinasi Caroline Danthény videofilmas, sukurtas karantino metu.

² Jeanas-François Lesage'as – prancūzų *couture* siuvinėtojas, legendinio François Lesage'o (1929–2011) sūnus. Bendradarbiavo su didžiausiais aukštosios mados namais. Indijoje, Čenajaus mieste, įkūrė siuvinėjimo įmonę „Vastrakala“.

³ Pietro Montani, *L'immaginazione intermediale. Perlustrare, rifigurare, testimoniare il mondo visibile*, Bari: Laterza, 2010, p. 21–22.

⁴ Dokumentinį filmą apie Caroline Danthény darbą su Jeanu-François Lesage'u Indijoje galima pažiūrėti čia: <http://www.carolinedantheny.com/thefilm> [žiūrėta 2020-10-22].

⁵ Prieiga internete: <http://www.carolinedantheny.com/painting-embroiderytheencounter> [žiūrėta 2020-10-23].

⁶ Prieiga internete: <http://www.carolinedantheny.com/veneziasilenziosa> [žiūrėta 2020-10-20].

Caroline DANTHENY. Le dernier royaume. 2017. Detalė. Nuotraukos © C. Danthény & © F. Choisel

